

'TOT LIJSTER EN SIERAAD VAN EEN VERMAARDE KOOPSTAD'

TERUGKERENDE AMBITIES VOOR EEN NIEUW ROTTERDAMS STADHUIS IN DE ACHTTIENDE EEUW

door Geert H. Medema

De stad Rotterdam ontwikkelde zich na 1650 in verschillende opzichten tot de tweede stad van Holland en daarmee van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Aan het einde van de achttiende eeuw was de stad qua inwonertal doorgroeid tot de tweede stad in de Republiek. In deze periode werd Rotterdam minder dan andere Hollandse steden getroffen door de stagnerende economie. Dit betekende dat de stad gedurende de achttiende eeuw de financiën had om een relatief groot publiek bouwprogramma te ontwikkelen. Hierbij kan worden gedacht aan de bouw en vernieuwing van de beurs (1724-1734), het zakkendragershuis (1759), het Gereformeerd Burgerweeshuis (1761) en de Delftsepoort (1766-1772). Het stadsbestuur moet dergelijke bouwactiviteiten ook bewust hebben ingezet als een middel om het beeld van de politiek ondergeschikte positie van de stad –Rotterdam nam ondanks haar bloeiende economie en groeiende bevolking in het provinciaal bestuur slechts de eerste positie in onder de zogenoemde kleine steden– te compenseren en de macht en luister van de stad en haar bevolking te onderstrepen. De bekroning had een nieuw stadhuis moeten zijn. In 1762 en 1781 werd opdracht gegeven voor projecten met een ongebruikelijk monumentale architectuur, die echter door politiek en/of economisch ongunstige omstandigheden telkens niet werden uitgevoerd. Voor de opstelling van de programma's en ontwerpen maakten de stadsbestuurders in eerste instantie gebruik van de eigen bouwkundige adviseur: de opeenvolgende stadsbouwmeesters. Hun ontwerpen hadden in de ogen van de stadsbestuurders echter onvoldoende kwaliteit, zodat ontwerpers van buiten werden gehoord. Binnen de vroedschap ontstond discussie of de stad binnen het eigen bouwbedrijf voldoende ontwerpqualität kon organiseren om het huren van dure, externe architecten voortaan te voorkomen. In dit artikel staan de ontwerpprogramma's van zowel de stadsbouwmeesters als externe ontwerpers voor een nieuw stadhuis centraal.¹